

ПЕДАГОГІКА / ПЕДАГОГІКА

УДК 378

Олександр Алексєєв
(Кам'янець-Подільський, Україна)

**АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ
З УЧНЯМИ В НАПРЯМІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ**

Результати медичних, соціологічних, педагогічних, психологічних та інших досліджень свідчать про погіршення показників здоров'я школярів в Україні. Одними з факторів негативного впливу на стан здоров'я учнів є ускладнення навчальних програм, зменшення фізичної активності, малорухливий спосіб життя, порушення режиму праці і відпочинку, що веде до хронічної перевтоми дитини та зниження її резервних можливостей. Важлива роль в організації індивідуальної роботи з учнями для збереження їхнього здоров'я належить учителям фізичної культури.

Ключові слова: *учні, здоров'я, навчання, вчителі, фізична культура, індивідуальна робота.*

The results of medical, sociological, educational, psychological, psychological and psychological problems of public health education in Ukraine. One of the factors of negative impact on the camp of the health of scientists, acceleration of primary programs, change of physical activity, fewer ways of life, damage to the regime of practice and work, which is until the end of the year, in a cycle, and in the same way, it is not until the end of the year, in a cycle of practice and training, in a manner that remains in a way that the practice and training, in the same way, until the end of the year, in a cycle of practice and work, in a way that leads to a change in practice and support, in a way that the people go to school and work, they go to a time when they go through a cycle of training and work, and they go to a time when they are withdrawn in a way they are withdrawn; An important role in organizing horizontal robots and learning for the sake of their healthy health is to be taken over by teachers of physical education.

Key words: *science, health, learning, reading, physical culture, positive learning.*

В умовах динамічних трансформацій, які відбуваються в сучасному суспільстві, особливої значущості набуває проблема виховання здорового підростаючого покоління, від якого залежатиме розвиток суспільства в майбутньому. Результати медичних, соціологічних, педагогічних, психологічних та інших досліджень свідчать про наявну тенденцію погіршення показників здоров'я дітей та підлітків в Україні [1; 2; 3]. Збереження і відновлення здоров'я дітей України стає надзвичайно важливою справою, оскільки є не лише особистим надбанням людини, але й суспільним багатством [2].

За даними МОЗ України, протягом останніх років спостерігається прогресуюче зниження показників здоров'я учнів: при зменшенні прошарку здорових дітей відбувається збільшення когорти дітей з хронічними захворюваннями на фоні погіршення адаптаційно-резервних можливостей зростаючого організму, їх психоемоційного розвитку та статевого дозрівання. Поряд із відносною стабілізацією показників поширеності та захворюваності в дітей до 6 років спостерігається негативна тенденція до зростання цих показників серед 4,5 млн дітей шкільного віку. В основі погіршення здоров'я дітей цієї вікової категорії лежить цілий комплекс причин, серед яких не тільки екологічні проблеми, погіршення соціально-економічних умов, але й ускладнення навчальних програм, поява закладів освіти зі збільшеною інтенсивністю навантаження, зменшення фізичної активності, малорухливий спосіб життя, порушення режиму праці і відпочинку, що веде до хронічної перевтоми дитини та зниження її резервних можливостей [1].

Надмірне психо-інтелектуальне напруження, яке відчують сучасні школярі, може стати причиною формування хронічних органічних захворювань та функціональних відхилень. Так, за даними українських вчених вже майже 40 % дітей, приходячи у перший клас, мають встановлені діагнози багатьох хронічних захворювань [3]. Лікарі часто називають такі захворювання – шкільними. Окреслюючи проблему збереження здоров'я дитини під час навчання у школі, С. Руденко конкретизує групи фізичного здоров'я дітей шкільного віку, що покликані враховувати вчителі фізичної культури (ФК). Так, до першої групи здоров'я відносяться діти, у яких немає ознак функціональних відхилень і хронічних захворювань, тому для них властивий оптимальний розвиток, який відповідає їх генетичній спадковості. Такі діти можуть виконувати оптимальні фізичні навантаження на уроках з ФК. До другої групи здоров'я С. Руденко відносить дітей, у яких є прояви функціональних відхилень, але відсутні сформовані хронічні захворювання [3]. Тому вчителі ФК покликані рекомендувати таким учням дозовані навантаження з урахуванням оздоровчого впливу виконання певних видів фізичних вправ. Третя група здоров'я – це діти з наявністю підтверджених хронічних захворювань у стані компенсації – тобто таких, які у випадку якісного оздоровлення можуть бути сповільнені у своєму розвитку і захищені від можливих загострень [3]. Такі учні потребують особливої уваги вчителів ФК. Тому ще в період професійної підготовки майбутні вчителі ФК покликані навчитися розробляти індивідуальні програми фізичних навантажень для оздоровлення кожного учня. Основною метою функціонування системи збереження здоров'я та реабілітації дітей шкільного віку є формування першої групи здоров'я. За даними фахівців медицини, нині питома вага дітей цієї групи складає від 6 до 22 % серед усіх учнів [3].

Незважаючи на те, що в 1995 р. Україна приєдналася до Проекту створення «Шкіл здоров'я», ефективної системи організації індивідуальної роботи вчителів ФК зі школярами в умовах загальноосвітньої школи ще не існує. Так, дослідження, які проводилися протягом останнього десятиліття в м. Київ, показали, що здоровими можна вважати лише 23,3% сучасних школярів, а у 47,4% з них діагностовано хронічні захворювання. Суттєвого зростання набула частота хвороб органів дихання (54,5%), травлення (41,8%), нервової, ендокринної (11,8%) та кістково-м'язової систем. Протягом шкільних років у всіх дослідних групах дітей зростає частота хронічної патології (з 22,5% до 40,5%), при цьому збільшується частота захворювань носоглотки, органів травлення, нервової, ендокринної та кістково-м'язової систем [1].

Особливої уваги для вчителів ФК заслуговує інформація про те, що негативною тенденцією є зростання частки дітей з дисгармонійним фізичним розвитком, зменшенням фізичної витривалості та м'язової сили. Проте високий темп та ритм життя, модернізація навчального процесу (перехід навчальних закладів на новий зміст, структуру і термін навчання), інформаційні перенавантаження висувають високі вимоги до організму школярів. А тривалий вплив несприятливих чинників сприяє виникненню функціональних розладів, які з часом призводять до формування стійкої патології. Як зазначають дослідники, в сучасній школі спостерігається висока інтенсифікація навчального процесу за рахунок істотного розширення змісту освітніх програм, форм і методів навчання, створення нових моделей загальноосвітніх навчальних закладів. Діти, які навчаються за ускладненими програмами, перебувають у стресових умовах, у стані постійного напруження, навіть перенапруження. В учнів гімназій у два рази частіше спостерігається підвищений артеріальний тиск, у більшій частині з них відмічена підвищена невротизація. При цьому протягом 5 років навчання у школі в 1,5 рази зростає частота порушень зору, у 3–4 рази – патології органів травлення, у 2–3 рази – порушень опорно-рухового апарату, в 1,5 рази – нервово-психічних розладів. Водночас навчальна діяльність, як показують дослідження, здебільшого залишається неадаптованою до особливостей розвитку і стану здоров'я сучасних школярів [2]. Педагоги недостатньо підготовлені до індивідуальної роботи з формування і збереження здоров'я учнів.

Вітчизняні дослідники наводять результати скринінгових досліджень і зазначають, що у зв'язку з погіршенням здоров'я дітей і підлітків шкільного віку в більшості країн світу науковці звертають увагу на проблему адаптації дітей та молоді до умов навчання у школі. Так, за даними досліджень В. Майданника (2002), лише 1,1 % дітей є практично здоровими, а в середньому на одну дитину припадає 2,5 захворювання; Ю. Антипкін (2009) відзначає, що в одного підлітка реєструється одразу декілька захворювань. Ці факти доводять, що на стан здоров'я дітей впливає так званий шкільний фактор, про що свідчить суттєве збільшення різних захворювань під час тривалого навчання у школі. Так, у 70 % дітей молодшого шкільного віку індивідуальна, розумова та фізична працездатність не відповідає їх шкільному навантаженню. Надалі впродовж п'яти років навчання в школі у дітей у 3–4 рази зростає патологія органів травлення, у два рази – органів зору та нервової системи [2].

Тому на сучасному етапі розвитку суспільства однією з актуальних проблем є пошук дієвих чинників оздоровчого впливу на школярів. Тривожні тенденції збільшення контингенту у спеціальних медичних групах свідчать не тільки про проблематичність їх подальшого всебічного розвитку, а й про можливі перспективи зростання кількості молоді зі зниженою працездатністю і ранньою інвалідністю.

Отже, на основі аналізу літературних джерел і статистичних матеріалів, зазначимо, що в останні десятиріччя стан здоров'я та фізичного розвитку дитячого населення України погіршується. Комплексний підхід до оцінки стану здоров'я дітей, впровадження нових оздоровчих технологій, організація вчителями фізичної культури індивідуальної роботи зі школярами сприятиме попередженню зростання функціональних порушень та органічної патології у школярів та оздоровленню учнівської молоді, що необхідно враховувати у професійній підготовці майбутніх учителів ФК.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Муквіч О. М., Камінська Т. М. Організація профілактично-реабілітаційних заходів у дітей в умовах школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://xn----7sbajc3a3bjjerupj8d7f5fj.org/pz0/00_112.html
2. Няньковський С. Л., Яцула М. С., Чикайло М. І., Пасечнюк І. В. Стан здоров'я школярів в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://xn----7sbajc3a3bjjerupj8d7f5fj.org/pz0/00_112.html
3. Руденко С. А. Як зберегти здоров'я дитини під час навчання у школі? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://xn----7sbajc3a3bjjerupj8d7f5fj.org/pz0/00_112.html

УДК 371;370(071)

*Нурбек Амиров, Мафтуна Ражабова
(Карши, Ўзбекистан)*

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ПЕДАГОГИК ИЖОДКОРЛИК ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЗАРУРИЯТИ

Мақолада бўлгуси педагогларнинг ўқув-тарбия жараёнида ижодкор, юқори малакали касб эгаси бўлишига, улар тайёр билимларни қабул қилиб олувчи эмас, балки билим олиши, фаоллашишига, масъулият ҳиссининг ошишига, ўқув жараёнининг фаол иштирокчисига айланишига алоҳида эътибор бериши, бўлгуси ижодкор педагогнинг ривожланишига замин яратиши масаласи ҳақида фикр юритилган.

Калит сўзлар: талаба, таълим, ижодкорлик, қобилият, ривожлантириши, зарурият, эҳтиёж, мотивация, эътибор.

The article gives an idea of the issue of paying special attention to the fact that future teachers become creative, highly qualified professionals in the educational process, they receive not ready-